

ก การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เสริมสร้างความเป็นคนดี

พระครูใบฎีกา ฌฐกิต มหิสุโร (อนุรักษตระกูล)*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เกิดจากความสนใจใคร่รู้ในการเสริมสร้างความเป็นดี ทั้งที่ในอดีตมีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการแก้ไข รวมถึงกฎหมายที่บังคับใช้ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการฉ้อโกงได้ ดังนั้น จึงเลือกศึกษาการประยุกต์ใช้หลัก สัปปริสธรรม 7 เสริมสร้างความเป็นคนดี อันเป็นแนวคิดที่นียามหลักมาตรวัด ความเป็นคนดี 7 ประการ มีวิธีการศึกษาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ นำเสนอการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการนำสัปปริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพัฒนาคนให้มีคุณสมบัติตามสัปปริสธรรม 7 จะ ทำให้สังคมมีคนดีมากขึ้น การปฏิบัติต่อกันเป็นไปด้วยความเมตตา ทำให้สิ่งแวดล้อม เป็นบวก ลดปัญหาการฉ้อโกงหลอกลวง และทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา การประยุกต์ใช้ คนดี สัปปริสธรรม 7

* คณะศาสนาและปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: natthakit.liang@gmail.com

วันที่รับบทความ 21 สิงหาคม 2566 วันที่แก้ไขบทความ 10 ตุลาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ 10 ธันวาคม 2566

Applying the Seven Virtues of a Gentleman to Enhance Goodness

Phrakrubaidika Natthakit Mahissaro (Anuruktrakoon)*

Abstract

This article springs from a profound interest in the promotion of goodness. Despite prior applications of ethical principles and legal enforcement, the issue of fraud and corruption remain unresolved. Consequently, I have here chosen to study the Seven Virtues of a Gentleperson to enhance goodness. They delineate the seven fundamental criteria for the recognition of a good person. The research examines relevant literature and presents a thorough analysis of how to implement the Seven Virtues of a Gentleperson.

The study reveals that fostering the Seven Virtues of a Gentleperson in individuals may lead to a more virtuous society. The practice of mutual kindness engenders a positive environment, reduces instances of fraud and corruption, and contributes to a more pleasant community within our society.

Keywords: Buddhism, application, good person, the Seven Virtues of a Gentleperson

* Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University

Email: natthakit.liang@gmail.com

Received August 21, 2023, Revised October 10, 2023,

Accepted December 10, 2023

บทนำ

ศูนย์ช่วยเหลือและจัดการปัญหาออนไลน์ เปิดเผยข้อมูลว่า ปัญหาร้องเรียนมากที่สุด คือ ปัญหาซื้อขายทางออนไลน์ 37,584 เรื่อง (เฉลี่ย 3,132 เรื่อง/เดือน) และตามมาด้วย เว็บไซต์ผิดกฎหมาย 11,476 เรื่อง ปัญหาอื่นๆ / สอบถามข้อสงสัย 3,200 เรื่อง ภัยคุกคามไซเบอร์ 1,667 เรื่อง และข้อสงสัยด้านกฎหมายไอซีที 421 เรื่อง ทั้งนี้ เกือบ 80% ของข้อร้องเรียนปัญหาซื้อขายสินค้าทางออนไลน์ คือ ไม่ได้รับสินค้า และสินค้าไม่ตรงตามข้อตกลง/ไม่ตรงตามโฆษณา โดยประเภทสินค้าที่มีการร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์ไอทีและสินค้าแฟชั่น ครองสัดส่วนรวมกันเกือบ 50% (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

จากสภาพปัญหาการฉ้อโกง ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา มุ่งประเด็นไปที่ความเสื่อมโทรมของสังคมในแง่ศีลธรรม ทำให้คนมีจิตใจต่ำลง มีความโลภเพิ่มขึ้น ไม่รู้ไม่เข้าใจในหน้าที่ฐานะของตน ควรได้รับการฟื้นฟูพัฒนาสภาพจิตใจให้เป็นคนดีขึ้น ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ประยุกต์ใช้กับสภาพสังคมปัจจุบันให้ได้ ในอัมมัญญสูตรได้กล่าวถึงผู้ประกอบด้วยธรรมทั้ง 7 หรือ สัปปริสธรรม ถือเป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก (พระไตรปิฎก เล่ม 23 ข้อ 68 หน้า 143) แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้พร้อมด้วยคุณธรรม เลิศกว่าผู้อื่น มีความดีเพียบพร้อม เป็นที่พึ่งหรือบุคคลอื่นสามารถมาทำประโยชน์เพื่อหวังผลได้ การที่บุคคลปรารถนาจะมีความเป็นคนดีจึงต้องอาศัยการปฏิบัติตามหลักธรรมนี้เพื่อสร้างความเป็นคนดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง เพราะสังคมของพระอรหันตสาวกแล้วจะต้องประกอบไปด้วยหลักธรรมนี้จากพุทธดำรัสดังกล่าว แม้สังคมมีกฎหมายอย่างมากมาย แต่ก็ยังไม่สามารถจัดการได้ทั้งหมด จะต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษถึงสามารถดำเนินคดีได้ หากมีหลักธรรมมาเสริมสร้างในการดำเนินชีวิตก็ย่อมอยู่อย่างผาสุก ปราศจากการฉ้อโกงได้ เพราะทำให้คนมีแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต

คำว่า “สัปปุริสธรรม” แปลว่า ธรรมของสัตบุรุษธรรม ที่ทำให้เป็นสัตบุรุษธรรม ที่เป็นข้อปฏิบัติของคนดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559, หน้า 210-211) ส่วนคำว่า “สัตบุรุษ” แปลว่า คนที่มีความประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ คือมีพฤติกรรมถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือจิตสงบระงับจากบาปอกุศลธรรม ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ในที่นี้มีกุศลธรรม 7 ประการเป็นเครื่องพิสูจน์ให้ทราบได้ชัดว่า เมื่อมีประจำในจิตสันดานของบุคคลใด บุคคลนั้นไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ย่อมได้รับการขนานชื่อว่า สัตบุรุษ กุศลธรรม 7 ประการนี้เรียกว่า สัปปุริสธรรม 7 (ปัญญา ใช้งายาง และคณะ, 2561) ประกอบด้วย (1) ธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) (2) อตถัญญ (ผู้รู้จักผล) (3) อัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) (4) มัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) (5) กาลัญญ (ผู้รู้จักกาล) (6) ปริสสัญญ (ผู้รู้จักบริษัท) และ (7) ปุคคลัญญ (ผู้รู้จักบุคคล) (พระไตรปิฎก เล่ม 11 ข้อ 331 หน้า 333)

กล่าวได้ว่าปัญหาการฉ้อโกงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างอื่น ๆ สังคมไทยที่เคยได้ชื่อว่า สยามเมืองยิ้มก็จะกลายเป็นแค่ตำนานเท่านั้น หากคนทุกคนหันมาตระหนักอย่างจริงจัง คิดถึงอนาคตในภายภาคหน้า รู้หน้าที่ ฐานะ ของตน ย่อมต้องแสวงหา กลวิธีในการปลูกฝังเพื่อพัฒนาจิตใจของคนในการแก้ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งมีงานวิจัยมากมายที่เสนอหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่นมีการนำหลักไตรสิกขามาเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาชีวิต ดังนั้นจึงเลือกประเด็น การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เสริมสร้างความเป็นคนดี เสมือนเป็น วิตามินที่จะช่วยเสริมสร้างรูปแบบความเป็นคนดีที่เกิดขึ้นเป็นแนวทางแก้สังคม มีวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น และสามารถน้อมนำมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ด้วยการปรับปรุงพัฒนาจิตใจของตนเองก่อนเป็นพื้นฐาน มีต้นแบบ ในการพัฒนาต่อยอดให้เกิดขึ้นไปสู่ระดับครอบครัว สังคม และประเทศชาติตาม ลำดับ

1. สภาพปัญหาของสังคมไทย

ในอดีตจนถึงปัจจุบันกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ของสังคมมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพราะเหตุที่มนุษย์ต้องการที่จะเอาชนะธรรมชาติ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่างเพื่อมนุษย์เอง จึงเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้สัดส่วนกัน เหลื่อมล้ำกันบ้าง ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเมือง ปัญหาอาชญากรรม และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาอุทกภัย เป็นต้น เป็นอย่างน้อยครั้งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอสมควร ในสังคม บุคคลเหล่านี้ไม่ต้องการให้เกิดสภาวะการณ์เช่นนั้น หากว่ามีสภาวะการณ์อย่างนั้นเกิดขึ้นแล้วมีความรู้สึกว่าการแก้ไขในรูปของการกระทำร่วมกันทางสังคม เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป (นวฉวี กุลโรจนภัทร และคณะ, 2549) ปัญหาทางสังคมมีอยู่มากมายหลายด้าน เป็นสิ่งที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือ และหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้

สถิติรูปแบบการฉ้อโกงสำหรับปัญหาการซื้อขายทางออนไลน์ในรอบปี 2564 พบว่าแบ่งประเภทได้ 15 เรื่อง โดยช่องทางการซื้อขายที่ถูกร้องเรียนมากที่สุดคือ เฟซบุ๊ก มีสัดส่วนถึง 82.1% ตามมาด้วย เว็บไซต์ อินสตาแกรม แพลตฟอร์มอี-มาร์เก็ตเพลส โน้ต ทวิตเตอร์ และยูทูบ ตามลำดับ ซึ่งความเสียหายที่พบบ่อยคือ สินค้าไม่ตรงปก ไม่ได้รับสินค้า สินค้าชำรุด เป็นต้น สำหรับรูปแบบการฉ้อโกงในการซื้อขายสินค้าทางออนไลน์ ประกอบด้วย (1) การซื้อสินค้าแบบผ่อนชำระ มักเกิดเหตุกับสินค้านำราคาสูง เช่น ทองคำ โทรศัพท์มือถือ (2) การกดดันให้โอนเงิน มิฉฉาซัพพักแฝงตัวขายสินค้าบนแพลตฟอร์มอี-มาร์เก็ตเพลสซึ่งเป็นที่นิยม และกดดันให้ลูกค้าโอนเงินทันที โดยอ้างว่าสินค้านั้นมีน้อยและมีลูกค้ารายอื่นกำลังสนใจ (3) ใช้สถานการณ์ Hot issue เป็นช่องทางการฉ้อโกง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโควิด มีการหลอกลวงขายแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย เครื่องวัดค่าออกซิเจน ชุดตรวจ ATK เป็นต้น และล่าสุดขยายมาถึงสินค้ายอดนิยมยุค New normal ได้แก่ ต้นไม้ต่าง (4) การฉ้อโกงผ่าน Social Media สินค้าที่พบบ่อยมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นสินค้า

แบรนด์เนม และมีมูลค่าความเสียหายสูง (5) การแลกเปลี่ยนสิ่งของผ่าน App แลกเปลี่ยนสิ่งของส่วนใหญ่ไม่ได้รับตามที่ตกลงกันไว้ และถูกบล็อกช่องทาง การติดต่อหลังจบการแลกเปลี่ยน (6) การซื้อสินค้าจากแพลตฟอร์มต่างประเทศ โดยสั่งซื้อสินค้านำเข้าผ่านแพลตฟอร์มด้านนี้โดยตรง แต่ได้รับสินค้าชำรุด (7) การซื้อสินค้าแบบ Pre-order โอนเงินแล้วไม่ได้รับสินค้า (8) การถูกฉ้อโกงจาก วิธีเก็บเงินปลายทาง ได้รับสินค้าปลอม (9) การแอบอ้างเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า พบบอยคือสินค้าในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า และโทรศัพท์มือถือ แต่เมื่อโอนเงินแล้ว ไม่ได้รับสินค้า (10) การใช้บัญชีที่สวมรอย หลอกลวงให้โอนเงิน (11) พนักงานขนส่ง สินค้า ติดต่อให้ชำระเงินค่าสินค้า อ้างว่ามีสินค้าที่ถูกจัดส่งมาจากต่างประเทศ ต้องชำระค่าธรรมเนียมก่อนรับสินค้า (12) การประมูลสินค้าผ่านเว็บไซต์ เจื่อนไข คือผู้ประมูลจะต้องเติมเงินก่อนการประมูล แต่หลังจากเติมเงิน ทางแอดมินเพจ อ้างว่าไม่สามารถประมูลได้โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ และผู้เสียหายไม่ได้รับเงินที่ โอนเติมเงินคืน (13) การแจกสินค้าฟรี แต่เรียกเก็บเงินค่าจัดส่ง โอนเงินแล้ว ไม่ได้รับสินค้า (14) การซื้อสินค้าประเภทผลไม้ตามฤดูกาล และไม่ได้รับสินค้า ตามที่ตกลงกันไว้ และ (15) การหลอกลวงจากการซื้อสินค้าประเภทเครื่องชุดเหรียญ ดิจิทัล ได้รับของไม่ตรงกับที่ตกลงกันไว้ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565) ปัญหาการฉ้อโกง ล้วนมาจากการที่คนไม่รู้จักหน้าที่ หรือฐานะของตน ทั้งสิ้น มีความโลภอยากได้ของผู้อื่นจนนำตนให้ไปสู่ความที่ผิด ประกอบกิจการ ในทางทุจริต เป็นคนที่ไม่ดีของสังคม

หากมองในแง่ของคุณธรรม คุณธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แต่คุณธรรมในสังคมไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่สูง สะท้อน ให้เห็นได้จากคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ในปี 2565 ที่ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 101 ของโลก จาก 180 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ไม่ดีนัก เพราะเท่ากับว่าคุณธรรมของประเทศไทยอยู่ลำดับเกินครึ่ง ของทั้งหมด รวมถึงข้อมูลของศูนย์คุณธรรมที่ได้ทำการสำรวจสถานการณ์คุณธรรม ในปี 2565 ด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของคุณธรรมด้านต่าง ๆ 5 ด้าน

ได้แก่ ความพอเพียง ความมีวินัยรับผิดชอบ ความกตัญญู ความสุจริต และการมีจิตสาธารณะ พบว่า คนไทยส่วนใหญ่มีคุณธรรมอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคุณธรรมด้านความกตัญญูมากที่สุดและด้านที่ต่ำที่สุดคือความพอเพียง นอกจากนี้ ระดับคุณธรรมของวัยแรงงานยังมีแนวโน้มลดลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) เมื่อคุณธรรมที่เป็นรากฐานของความดีงามขาดหายไป ย่อมทำให้ปัญหาเกิดขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายมากมาย แต่จะต้องได้รับการร้องทุกข์กล่าวโทษ ถึงจะสามารถดำเนินคดีหรือจัดการปัญหาได้

สภาพปัญหาการฉ้อโกงสอดคล้องกับการขาดความพอเพียงที่อยู่ในระดับต่ำสุด จำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้างความดีงามให้เกิดขึ้น ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา ถือว่ามีสาเหตุมาจากการไม่รู้จักรักตนเอง จึงได้แสดงพฤติกรรมไม่ดีออกมา เช่น การเบียดเบียนตนเอง เบียดเบียนผู้อื่น การจะจัดปัญหาของสังคมไทยให้หมดไปได้ก็สามารถทำได้ด้วยการสร้างความเป็นคนดีให้เกิดขึ้นแก่สังคมไทย เพราะการพัฒนาความเป็นคนดีจะเป็นทางรอดของสังคมไทยที่จะทำให้เกิดความผาสุก เรียบร้อย ดีงาม ซึ่งการจะพัฒนาความเป็นคนดีนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหลักการ คำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวขับเคลื่อน โดยเริ่มต้นจากเข้าใจถึงรากฐานของความเป็นคนดีก่อน

2. สัปปุริสธรรม 7: รากฐานของความเป็นคนดี

2.1 ความหมายของความเป็นคนดี

ความดี คือ ธรรมชาติที่ก่อประโยชน์สุขแก่ชีวิต การประกอบความดีนั้น ให้ผลในหลายระดับ ทั้งสุขสมบูรณ์ในปัจจุบัน นำไปสู่สุคติโลกสวรรค์ จนถึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้พบความสุขที่แท้จริงไม่มีทุกข์เจือ การเป็นคนดีจะต้องอาศัยการทำความดีในแต่ละขั้นล้วนให้ผลเป็นความสุขทั้งในระดับทางกายและทางใจ มีผลทั้งต่อผู้กระทำเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในทางพระพุทธศาสนา ความดีมี 2 ระดับ คือ (1) ความดีระดับสมมติ เป็นลักษณะของความดีเชิงจิตพิสัย ผู้กระทำความดีจะรู้ได้ด้วยจิตสำนึกของตนเอง และรู้ได้ด้วยปฏิบัติการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

สิ่งที่ทำแล้วตนเองดีแต่ตนเองไม่ได้ ผู้รู้สรรเสริญ ชื่อเสียงฟุ้งขจรไป ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีสุขเป็นผลและกำไร (2) ความดีระดับปรมาตม์ เป็นลักษณะของความดีเชิงวิถธุวิสัย แสดงถึงธรรมชาติหรือสภาวะของความดีที่เป็นไปโดยตัวของมันเอง ได้แก่ เป็นสิ่งที่ดี สิ่งประเสริฐ เป็นกุศล มีประโยชน์ ถูกต้อง ไม่มีโทษ ความชั่วลดลงความดีเพิ่มขึ้น ไม่เป็นไปเพื่อสิ่งสมกิเลส ไม่เป็นไปเพื่อก่อกรรม ไม่ก่อเวรก่อภัย ไม่หลงตาย ทำให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ และรวมถึงเกื้อหนุนให้พบความสุขที่แท้จริงไม่มีทุกข์เจือ (ปฐมาทรัพย์สังข์, 2559)

2.2 มูลเหตุของความดี

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า จิตเป็นส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดความดีงามขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นกับจิต เรียกว่า กุศลมูล 3 คือ รากเหง้าของกุศล, ต้นตอของความดี ประกอบด้วย (1) โอลงะ คือ ความไม่โลภ, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโลภะ, ความคิดเผื่อแผ่, จาคะ (2) โอทสะ คือ ความไม่คิดประทุษร้าย, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโทสะ, เมตตา (3) อโมหะ คือ ความไม่หลง, ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับความหลง, ปัญญา (พระไตรปิฎก เล่ม 8 ข้อ 323 หน้า 449) กุศลมูล จะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้จิตเป็นไปในทางที่ดีงาม ขจัดความคิดที่ไม่ดี และปราศจากการกระทำที่ไม่ดีอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (พระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ จูติญาณ), 2558, หน้า 30)

2.2.1 ความไม่โลภ หมายถึง จิตใจของบุคคลที่ไม่ปล่อยให้ความอยากได้รุนแรงเกิดขึ้นครอบงำใจ ต้องการอะไรก็ใช้ความเพียรพยายามด้วยตัวเอง ซึ่งตราบใดที่ยังถูกต้องตามหลักทางศีลธรรมและกฎหมายอยู่ ก็ยังไม่ถือว่าเป็นทุจริตตรานั้น

2.2.2 การไม่คิดประทุษร้าย คือ ความรู้สึกที่ประกอบด้วยเมตตาปรารถนาที่จะเห็นคนอื่น สัตว์อื่น อยู่อย่างไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน ใครเป็นอยู่อย่างไรก็ให้เป็นสุขตามสมควรแก่ฐานะของเขา โดยทำใจตนเองให้เป็นอุปมาว่า เราต้องการความสุข ไม่ต้องการความทุกข์ฉนั้นใด คนอื่นสัตว์อื่นก็ต้องการความสุข ไม่ต้องการความทุกข์เช่นเดียวกันฉนั้น

2.2.3 ความไม่หลง ได้แก่ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักคุณของพ่อแม่ ของครูบาอาจารย์ หรือถ้าทำอย่างไรแล้วผลออกมาอย่างไร เช่น ถ้าทำดีก็จะได้ผลดี ทำชั่วก็จะได้ผลชั่ว เป็นต้น เป็นความมีสติปัญญา เป็นเครื่องระลึกรับพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเอง กุศลมูลทั้งสามนี้ ข้อใดข้อหนึ่งก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นแล้ว กุศลมูลเหล่านี้ที่ยังไม่เกิดก็จะเกิดขึ้น ที่เกิดแล้วก็จะเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น เหตุนี้ท่านจึงบอกว่า ควรให้เกิดมีขึ้นภายในจิตสันดานของตน

ทั้งความไม่โลภ การไม่คิดประทุษร้าย ความไม่หลง เมื่อมีขึ้นในใจของบุคคลใดย่อมถือว่า บุคคลนั้นมีความเป็นคนดีเกิดขึ้น

2.3 การเป็นคนดี

การเป็นคนดี เป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องกระทำการใด ๆ แล้วก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต การประกอบความดีนั้นให้ผลในหลายระดับ จะต้องมีความดีเป็นรากฐาน เรียกว่า กุศลมูล 3 คือ ต้นตอของความดี ประกอบด้วย ความไม่โลภ ความไม่คิดประทุษร้าย และความไม่หลง ในส่วนการพัฒนาความเป็นคนดีให้มีความงอกงามขึ้นต่อไป จะต้องอาศัยหลักสัปปุริสธรรม 7 เพราะเป็นกุศลธรรมที่เป็นไปเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ หลีกออกจากอกุศลมูล คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เจริญในส่วนความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง เพราะได้ปฏิบัติตามหลักการทั้ง 7 ประการ รู้ในสิ่งที่ถูกต้องเป็นไปตามกรอบแนวทางการดำเนินชีวิต

3. การประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7

การพัฒนาความเป็นคนดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เริ่มจากการมีกุศลมูลเป็นรากฐาน ประกอบด้วย ความไม่โลภ ความไม่คิดประทุษร้าย และความไม่หลง เมื่อมีรากฐานที่มั่นคงย่อมทำให้เกิดการพัฒนาความเป็นคนดีขึ้นตามลำดับ เพราะการปราศจากความคิดที่ไม่ดี เท่ากับว่าได้ดำเนินมาสู่หนทางของความดี และหลักสัปปุริสธรรม 7 จะเป็นส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ความดีเจริญงอกงามขึ้น

หลักธรรม “สัปปริสธรรม 7” หรือธรรมของสัตบุรุษ เป็นหลักธรรมที่คนดีต้องมี เพื่อพัฒนาตัวเองไปสู่การเป็นมนุษย์ผู้มีใจสูง มนุษย์ต้องรู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา) คือ เข้าใจว่าทุกสิ่งล้วนมีที่มา เช่น จะได้เงินก็เพราะขยันทำงาน เป็นหนี้สินเพราะนิสัยใช้จ่ายเกินตัว มนุษย์ต้องรู้จักผล (อัตถัญญตา) คือ รู้ว่าทำแล้วจะได้ผลอย่างไร เช่น ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพื่อไม่ให้เพ้อฝันถึงสิ่งที่ไปไม่ได้จนหมดศรัทธาต่อความดี ทำให้จิตใจต่ำลงไปอีก “หากเรารู้ตัวว่าเราเป็นมนุษย์ผู้มีใจสูงก็ต้องปฏิบัติตัวให้เหมาะสม และพัฒนาตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นอย่าทำตนให้ตกต่ำกว่าความเป็นมนุษย์” มนุษย์ต้องรู้จักตน (อัตตัญญตา) คือ รู้ตัวว่าตนเองเป็นใคร ดำรงบทบาทแบบไหนก็ต้องทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด เช่น เป็นครู เป็นพ่อแม่ มนุษย์ยังต้องรู้จักกาล (กาลัญญตา) เพราะผู้ที่รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสมจะเป็นคนมีเสน่ห์ ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จได้โดยไม่ยาก นอกจากนี้ มนุษย์ต้องรู้จักประมาณ (มัตตัญญตา) เพื่อให้การใช้ชีวิตเป็นไปบนทางสายกลางไม่มากเกินไป ไม่น้อยไป จนเกิดปัญหานำมาซึ่งความทุกข์ มนุษย์ต้องรู้จักบุคคล (ปุคคลัญญตา) คือ รู้จักนิสัยของผู้คนรอบข้าง เพื่อไม่ให้คบคนผิด และสุดท้าย มนุษย์ต้องรู้จักบริษัท (ปริสัณญตา) คือ รู้จักสังคม เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม (พระวิเชียรโมลี, 2563) ฉะนั้น หลักสัปปริสธรรม 7 มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาพัฒนาความเป็นคนดี

ในการจะพัฒนานตนเองให้เป็นคนดีมีคุณสมุณันั้น เมื่อนำหลักสัปปริสธรรม 7 คือ ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรมของผู้ดี โดยมีรายละเอียดดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559, หน้า 210-211) (1) ธัมมัญญตา คือ ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น ฝึกขรู้ว่หลักธรรมข้อนั้น ๆ คืออะไร มีอะไรบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่หลักการปกครองตามราชประเพณีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง รู้ว่จะต้องกระทำเหตุอันนี้ ๆ หรือกระทำตามหลักการข้อนี้ ๆ จึงจะให้เกิดผลที่ต้องการอันนั้น ๆ เป็นต้น (2) อัตถัญญตา คือ ความรู้ จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย

หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก เช่น รู้ว่าหลักธรรมหรือภาชิตข้อนั้น ๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักนั้น ๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร กำหนดไว้หรือพึงปฏิบัติเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความมุ่งหมายอย่างไร เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้างดังนี้ เป็นต้น (3) อัตตัญญูตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เเท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป (4) มัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ ศฤงษ์รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคะทรัพย์ พระมหากษัตริย์รู้จักประมาณในการลงทัณฑ์อาชญาและในการเก็บภาษี เป็นต้น (5) กาลัญญูตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา เป็นต้น (6) ปริสัณญูตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจริยาที่จะประพฤติดต่อชุมชนนั้น ๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างนี้ เป็นต้น (7) บุคคลัญญูตา หรือ บุคคลปรปริญญูตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอริยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่ จะใช้จะตำหนิ ยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาความดีให้เกิดขึ้นได้แก้ปัญหาการฉ้อโกง ดังนี้

3.1 การรู้จักเหตุ เป็นการรู้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร พิจารณาความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่อง กระบวนการของสาเหตุนั้น ประยุกต์ใช้โดย

- การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้มากขึ้น

- การสร้างตนให้มีหลักฐานมั่นคงทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้คนมีงานทำ มีอาชีพที่มั่นคง

- การเข้าใจกฎ ระเบียบกติกาของสังคม

การรู้อย่างนี้ช่วยให้ปัญหาข้อกังวลลดลง เพราะทุกคนมีความเข้าใจหาเลี้ยงตนในทางที่ถูก เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

3.2 การรู้จักผล เป็นการรู้ว่าเมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้วจะแสดงออกมาในรูปแบบผลดีหรือผลเสีย พิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ถึงความคุ้มค่า ความจำเป็นของการกระทำนั้น ประยุกต์ใช้ได้โดย

- การแสดงคุณค่าของการเป็นคนดีให้ปรากฏ เป็นสังคมที่ปลอดภัย อยู่แล้วมีความสุข

- การเข้าใจประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต

การเข้าใจผลลัพธ์ของการทำดี หรือเป้าหมายของชีวิตย่อมทำให้ปัญหาการข้อกังวลลดลง เพราะตระหนักถึงสังคมที่มีความปลอดภัย และมุ่งตรงต่อจุดหมายของชีวิต

3.3 การรู้จักตน เป็นการรู้ว่าตนมีลักษณะแบบใด อุปนิสัยแบบใด พิจารณาตามความเป็นจริงถึงอหยาศัยของตนว่า หากตนเผลอไปในทางดีก็พัฒนาความดีให้เกิดขึ้นด้วยการคบคนดี ฟังหรือศึกษาในสิ่งที่ดี หากตนเผลอไปทางชั่วก็หลีกเลี่ยงจากคนพาล ไปในแสวงหาทางเสื่อมของชีวิต ประยุกต์ใช้ได้โดย

- การวางตนให้เหมาะสมกับฐานะและภาวะของตน

- การใช้กำลังความรู้ความสามารถของตนพัฒนาตนเอง

- การพัฒนาคุณภาพของตนให้สมกับฐานะความเป็นอยู่ เข้าใจในภาวะของตน

- การรู้จักหยุดยั้งความต้องการอันเกินขอบเขตกำลังความรู้ความสามารถของตน

การรู้จักตนเอง ย่อมทำให้ปัญหาการฉ้อโกงลดลง เพราะมีความเข้าใจในศักยภาพของตนไม่ทำเกินกว่ากำลังของตน ดำรงตนอยู่ตามอัตภาพ

3.4 การรู้จักประมาณ เป็นการรู้ว่าความพอดีของตนเองอยู่ในระดับใด พิจารณาถึงการอุปโภค บริโภคให้เพียงพอต่อความต้องการของที่ไม่มากหรือน้อย จนเกินไป นำไปสู่การกระทบต่อบุคคลอื่น ประยุกต์ใช้ได้โดย

- การแสวงหาอย่างเพียงพอ
- การรับของด้วยความยินดี ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ใคร
- การบริโภคใช้สอยสิ่งที่เป็นประโยชน์

การรู้จักประมาณ ย่อมทำให้ปัญหาการฉ้อโกงลดลง เพราะอยู่อย่างพอเพียง ไม่แสวงหาจนเกินกำลัง หรือนำไปสู่การฉ้อโกง ประกอบทุจริต

3.5 การรู้จักเวลา เป็นการรู้ว่าเวลาใดควรทำ ควรพูด สิ่งใด มีความเหมาะสมหรือไม่ พิจารณาถึงการปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่น ไตร่ตรองดูสถานการณ์ให้ดีว่าเหมาะสมหรือไม่ ที่จะกระทำการนั้น ๆ ลงไป ด้วยระยะเวลาที่พอสมควร ประยุกต์ใช้ได้โดย

- การตรงต่อเวลา เวลางาน เวลาพักผ่อน
- การให้เวลาที่เหมาะสมเพียงพอในการประกอบกิจการงานต่าง ๆ
- การทำให้ถูกเวลา กาลเทศะ

การรู้จักเวลา ย่อมทำให้ปัญหาการฉ้อโกงลดลง เพราะไม่เป็นการรบกวนผู้อื่น รู้จักบริหารจัดการเวลา ไม่นำเวลาไปใช้ในทางที่ผิด จนเป็นเหตุให้ต้องประพฤติความไม่ดี

3.6 การรู้จักชุมชน เป็นการรู้ว่าชุมชน สังคมนี้ เป็นอย่างไร พิจารณาถึงการดำเนินไปตามบริบททางสังคม ไม่ประพฤตินอกกลุ่มนอกทาง ออกจากกฎ กติกาทางสังคม ประยุกต์ใช้โดย

- การรู้จักประพฤติดตามระเบียบวินัย วัฒนธรรมประเพณี
- การปฏิบัติตัวเวลาเข้าสังคม

การรู้จักชุมชน ย่อมทำให้ปัญหาการฉ้อโกงลดลง เพราะเข้าใจกฎ กติกา มารยาททางสังคม สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้

3.7 การรู้จักบุคคล เป็นการรู้ว่าควรจะทำปฏิบัติตัวต่อบุคคลอื่นอย่างไร พิจารณาถึงการปฏิบัติต่อกันในสังคม เข้าใจสภาพที่แท้จริงของคน มองเห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานมาไม่เหมือนกัน ประยุกต์ใช้โดย

- การรู้จักปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะ มีสถานะใด รวยหรือจน
- การปราศจากอคติ ก็จะทำให้เราเข้าใจผู้อื่น ไม่เป็นการสร้างศัตรู โดยไม่รู้ตัว
- การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

การรู้จักบุคคล ย่อมทำให้ปัญหาการฉ้อโกงลดลง เพราะเข้าใจความรู้สึก ผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่คิดที่จะเบียดเบียน หรือทำทุจริตกับผู้อื่น

หากนำการประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มาเทียบกับหลักเดิมและเพื่อให้เข้าใจถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพบริบทที่แท้จริงของสังคม สามารถเขียนเป็นตาราง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประยุกต์ไปใช้หลักสัปปุริสธรรม 7

ข้อ	คำบาลี	คำแปล	การประยุกต์ไปใช้	พัฒนาคุณมูล	วิธีการ
1	อัมมัญญตา	การรู้จักเหตุ	การเข้าใจกระบวนการ	รู้สาเหตุการเกิดความไม่หลง เพื่อให้มีทิศทางในการทำให้เกิดอย่างต่อเนื่อง	การเรียนรู้เข้าใจกฎกติกา
2	อัตถัญญตา	การรู้จักผล	การเห็นภาพรวมของผลลัพธ์	รู้ผลลัพธ์การเกิดความไม่หลง เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของความดี	การเห็นคุณค่าของการเป็นคนดี
3	อัตถัญญตา	การรู้จักตน	การรู้ธัชยาศัย	รู้เข้าใจในภาวะของอารมณ์ ความไม่โกรธ เพื่อเข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น	การวางตนให้เหมาะสม
4	มัตตัญญตา	การรู้จักประมาณ	การพอเพียง	รู้วิธีการยับยั้งชั่งใจ การจะพัฒนาความไม่โลภ ต้องมีการควบคุมสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์	การแสวงหา รับมา และใช้ไปอย่างพอดี
5	กาลัญญตา	การรู้จักเวลา	การวางแผนตารางชีวิต	รู้จักหะ โอกาส การจะพัฒนา ความไม่หลง ต้องมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการบำเพ็ญ	การให้ความสำคัญเรื่องเวลา

ตารางที่ 1 การประยุกต์ไปใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 (ต่อ)

ข้อ	คำบาลี	คำแปล	การประยุกต์ไปใช้	พัฒนาคุณมูล	วิธีการ
6	ปริสฺสญฺญตา	การรู้จักชุมชน	การปรับตัวให้เข้ากับสังคม	รู้ถึงการเข้าสังคม การจะพัฒนา ความไม่หลง ต้องมีการปรับตัวคนคิดให้ถูกต้อง	ปฏิบัติตามกรอบในสังคม
7	บุคคฺลญฺญตา	การรู้จักบุคคล	การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค	รู้ถึงกลุ่มคนที่จะต้องปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน การจะพัฒนาความไม่หลง ต้องมีพื้นฐานเหมือนกัน	เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้น การประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ถือเป็นวิธีการทางความคิดที่จะเป็นเครื่องป้องกันความไม่ดี ความชั่วร้าย อันจะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้น เพราะได้กระทำตามสิ่งที่ควรกระทำ และเกิดผลที่ทรงคุณค่า ป้องกันความโลภ ความคิดร้าย ความหลงผิด ที่จะเกิดไม่ให้เกิดขึ้น ละความโลภ ความคิดร้าย ความหลงผิด ที่จะเกิดขึ้นแล้ว ทำความไม่โลภ ความไม่คิดร้าย ความไม่หลงผิด ให้เกิดขึ้น และรักษาความไม่โลภ ความไม่คิดร้าย ความไม่หลงผิด ที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นและให้เจริญยิ่งขึ้นไปตามลำดับ

4. ผลของการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตรัสใน อัมมัญญสูตร ความว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม 7 ประการนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก” (พระไตรปิฎก เล่ม 23 ข้อ 68

หน้า 143-146) แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญถึงภิกษุที่ได้ปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 เป็น เนื่อนาบุญ หมายถึง บุคคลที่ช่วยทำให้บุญนั้นแผ่ขยายกว้างขวาง จุนาติที่หว่านเมล็ดข้าวลงไปแม้ไม่ก็เมล็ด ก็กลายเป็นต้นข้าวที่ออกรวงมากมาย จากเมล็ดข้าวไม่ก็เมล็ดก็ขยายกลายเป็นหมื่นเป็นแสนเมล็ด ผู้ที่เป็นเนื่อนาบุญที่ดีก็คือ ผู้ที่ประพฤติธรรม เห็นแก่ตัวน้อย มีชีวิตเพื่อผู้อื่นยิ่งกว่าเพื่อตัวเอง บุคคลประเภทนี้เมื่อเราให้ทานแก่ท่าน ท่านนั้นยอมไม่ได้ถูกใช้ไปเพื่อปรนเปรอตนเองหรือสนองกิเลส แต่เป็นไปเพื่อส่งเสริมธรรมให้มีผลกว้างขวาง ผู้ที่เป็นเนื่อนาบุญที่ดีก็คือพระอริยสงฆ์ เพราะท่านมีกิเลสน้อยหรือไม่มีเลย จึงบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นได้มากมาย การทำบุญให้ทานของเรา ก็คือการให้กำลังแก่ท่านในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นมากขึ้น เช่น เผยแผ่ธรรมให้แพร่หลายยิ่งขึ้น (พระไพศาล วิสาโล, 2556)

ผลจากการปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรมทั้ง 7 ประการย่อมจะทำให้กุศลมูลเจริญงอกงามขึ้น นำมาซึ่งคุณความดี ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นการสะสมในฝ่ายที่ดีงามให้เกิดขึ้น เมื่อความดีงามเกิดขึ้นในจิตใจก็ส่งผลให้ประพฤติกรรมออกมาเป็นคนดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นโทษของการประพฤติดความชั่ว กระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคม

นอกจากนี้ผู้มีสัปปริสธรรมทั้ง 7 ประการในตน จะได้รับคุณประโยชน์เนื่องจากสังคมมีคนดีเพิ่มขึ้น ก็ทำให้สังคมดีขึ้นตามลำดับ เพราะคนเป็นหนึ่งของสังคม ซึ่งธรรมของสัตว์บุรุษเป็นสังคมที่อุดมไปด้วยคนดี เป็นสังคมแห่งอุดมคติ ปราศจากคนไม่ดี ดังนี้ (1) ทำให้เป็นพหูสูตร เป็นผู้รู้จริง รู้อย่างลึกซึ้งแตกฉาน (2) ทำให้เป็นคนมีเหตุมีผล ไม่โง่งมง่าย และรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (3) ทำให้มีทัศนกว้างไกลสามารถสวาทไปหาเหตุและผลที่เกิดขึ้นได้ คาดการณ์ได้อย่างถูกต้อง (4) ทำให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำตน และรู้จักประมาณในการทำได้อย่างพอดี (5) ทำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารเวลาได้อย่างยอดเยี่ยม (6) ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะวางตัวเป็น เข้าสังคมเป็น ทำให้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ได้ดี (7) ทำให้เป็นผู้ที่มองคนออก แยกแยะคนเป็น

เลือกคบคนเป็น และเป็นกัลยาณมิตรให้ผู้อื่นได้ (8) ทำให้สามารถพัฒนาคุณธรรมที่มีอยู่ในตนให้ก้าวหน้าเพิ่มขึ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็วสามารถทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่นได้อย่างไร้ขีดจำกัด (9) ทำให้เป็นผู้ไม่ประมาทสามารถสร้างหนทางไปสวรรค์และพระนิพพานได้โดยง่าย (10) ทำให้เป็นต้นแบบของคนดีที่โลกต้องการ (กัลยาณมิตร, 2560)

ผลที่เกิดขึ้นในทางพระพุทธศาสนา คือ การได้นิเอนาบุญของโลก สำหรับสังคม เมื่อบุคคลใดก็ตามนั้นได้ประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อการพัฒนาความเป็นคนดี ผลที่เกิดขึ้นคือ สังคมก็จะสงบสุข เพราะทุกคนล้วนอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต เข้าใจหน้าที่

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังนำหลักสัปปริสธรรม 7 ไปใช้

การประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปริสธรรม 7 เมื่อบุคคลนำไปประยุกต์ใช้ย่อมทำให้บุคคลได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะอยู่ภายใต้หลักการที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่น สามารถระบุถึงผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้ ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ย่อมทำกุศลมูลให้เกิดขึ้น ย่อมทำกุศลมูลที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญยิ่งขึ้น ย่อมไม่เสื่อมถอยไปจากกุศลมูล (พระไตรปิฎก เล่ม 21 ข้อ 70 หน้า 114) มีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างมีแบบแผน มีระบบระเบียบในการทำกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ต้นแบบของคนดีมีมากขึ้นในสังคม คนในสังคมอยู่กันด้วยความผาสุก มีการช่วยเหลือเกื้อกูล พึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน ปัญหาทางสังคมลดลง เพราะทุกคนปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ร่วมกับสมัยใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การประยุกต์ใช้ความเป็นคนดีตามหลักสัปปริสธรรม 7 จะต้องกระทำให้ครบทั้ง 7 โดยเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่อง กระบวนการของสาเหตุนั้น (การเข้าใจกระบวนการ) เป็นการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ถึงความคุ้มค่า ความจำเป็นของการกระทำนั้น (การเห็นภาพรวมของผลลัพธ์) เป็นการ

พิจารณาตามความเป็นจริงถึงอสังขยของตน (การรู้สังขย) เป็นการพิจารณาถึงการอุปโลก บริโลกให้เพียงพอ (การพอเพียง) เป็นการพิจารณาถึงสถานการณ์ด้วยระยะเวลาที่พอสมควร (การวางแผนตารางชีวิต) เป็นการพิจารณาถึงการดำเนินไปตามบริบททางสังคม (การปรับตัวให้เข้ากับสังคม) และเป็นการพิจารณาถึงการปฏิบัติต่อคนในสังคม (การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค) เพื่อให้กุศลมูลเกิดขึ้นที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญยิ่งขึ้นไป และรักษาไว้ไม่ให้เสื่อมถอยไปจากกุศลมูล คือ ความเป็นคนดี นั่นเอง ดังแสดงในภาพที่ 1

(<https://www.canva.com/>)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

บทสรุป

ปัญหาข้อโง่งมาจากการที่สังคมปราศจากคนดี เพราะล้วนเต็มไปด้วย การประพฤติดุจริต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้กุศลมูลเกิดขึ้น อันได้แก่ ความไม่โลภ การไม่คิดประทุษร้าย ความไม่หลง ที่จะนำไปสู่การเป็นคนดีได้ การทำกุศลมูลให้เกิดขึ้นเจริญงอกงามขึ้น ก็ด้วยการประยุกต์ใช้ความเป็นคนดี ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพราะเป็นหลักธรรมที่เป็นต้นแบบ หรือคุณสมบัติของดี นำพาไปสู่สังคมอุดมคติ การมีคนดีมากขึ้นตามแนวทางของหลักธรรมดังกล่าวที่เข้ามา ส่งเสริมสนับสนุน สังคมก็จะดีตามไปด้วย เพราะคนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา สังคม เริ่มที่เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่อง กระบวนการของสาเหตุ นั้น (การเข้าใจกระบวนการ) เป็นการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ถึงความคุ้มค่า ความจำเป็นของการกระทำนั้น (การเห็นภาพรวมของผลลัพธ์) เป็นการพิจารณาตาม ความเป็นจริงถึงอรรถาธิบายของตน (การรู้ธรรมาธิบาย) เป็นการพิจารณาถึงการอุปโลก บรโภคให้เพียงพอ (การพอเพียง) เป็นการพิจารณาถึงสถานการณ์ด้วยระยะเวลา ที่พอสมควร (การวางแผนตารางชีวิต) เป็นการพิจารณาถึงการดำเนินไปตามบริบท ทางสังคม (การปรับตัวให้เข้ากับสังคม) และเป็นการพิจารณาถึงการปฏิบัติต่อคน ในสังคม (การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค) เพื่อให้กุศลมูลเกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้ว ให้เจริญยิ่งขึ้นไป และรักษาไว้ไม่ให้เสื่อมถอยไปจากกุศลมูล

บรรณานุกรม

- กัลยาณมิตร. (2560). *สรุปใจความสำคัญของสัปบุริสธรรมทั้ง 7 ประการ*. สืบค้นจาก https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=15429
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). *ดีอีเอส เปิดตัวสถิติ 15 ปัญหาซื้อขายทางออนไลน์ในรอบปี 64*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/VBTUu>
- นวลฉวี กุลโรจนภัทร และคณะ. (2549). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชาวิถีไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- ปฐมมา ททรัพย์สังข์. (2559). *ความดี นามธรรมค่านิยมสิ่งล้ำค่า*. สืบค้นจาก <https://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/145-2016-03-18-15-17-10>
- ปัญญา ใช้บางยาง และคณะ. (2561). *ธรรมาธิบาย หลักธรรมในพระไตรปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ 3. ธรรมสภา*.
- พระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ). (2558). *ธรรมปริทรรศน์ 1*. ม.ป.พ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2559. *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 34. มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.
- พระไพศาล วิสาโล. (2556). *ความหมายของ ‘เนื่อนาบุญ’*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/amulet/171855>
- พระวิเชียรโมลี. (2563). *7 สิ่งสำคัญของคนดีที่มนุษย์ต้องมี*. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/137614>
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *ข่าวสภาพัฒน์ เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2566*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5491